

Auditrapport



VSO de Zonnehoek

Expertis
ONDERWIJSADVISEURS

SCHOOLGEGEVENS

School: VSO De Zonnehoek

Bevoegd gezag: St. Chr. Speciaal Onderwijs Apeldoorn

Naam directeur: Marianne Heijting

Adres: Heemradenlaan 102
7329 BZ Apeldoorn

Telefoon: 055 5342525

E-mail: info@cso-dezonnehoek.nl

Auditor: Jaap de Jonge

Datum: 13 januari 2021 (concept); 14 januari 2021 (definitief)

Inhoud

Inleiding	5
1 Resultaten van de audit	6
1.1 Onderwijsresultaten	6
1.2 Onderwijsproces	8
1.3 Zicht op ontwikkeling.....	11
1.4 Samenwerking	13
1.5 Praktijkvorming en stage	14
1.6 Schoolklimaat.....	16
1.7 Kwaliteitszorg en ambitie	17
2 Conclusies en aanbevelingen	19

Inleiding

Dit rapport – dat ten gevolge van ziekte van auditor aanzienlijk later verschijnt dan de bedoeling was – geeft de resultaten weer van een audit die op 3 en 4 november 2020 is uitgevoerd op VSO De Zonnehoeck te Apeldoorn.

De school telt ca. 130 leerlingen, verdeeld over tien groepen.

Bij deze gelegenheid zijn alle groepen door de auditor bezocht, samen met vertegenwoordigers van de school.

Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met de directie van de school, leerlingen, actieteam-voorzitters (aanbod, zorg, instructie, stage, kwaliteitszorg), stage-coördinatoren, leden van de Cvb en het schoolteam.

De audit is afgesloten met een feedback-gesprek met de schoolleiding en de bestuurder.

De audit is uitgevoerd in opdracht van het bestuur van de school. De audit moet worden gezien als een beoordeling van de onderwijskwaliteit op de school op het moment van de audit, afgezet tegen de doelstellingen van de school zoals die zijn opgenomen in het verbeterplan.

Dit rapport doet verslag van hetgeen is waargenomen aan de hand van de Kijkwijzer Audit.

In deze Kijkwijzer worden de ‘Kwaliteitsgebieden’ en ‘Standaarden’ van de onderwijsinspectie uitgewerkt in indicatoren. Deze zijn deels ontleend aan het huidige onderzoekskader en deels aan het vorige toezichtskader van de inspectie.

Aan de hand van deze selectie uit het genoemde instrumentarium is de kwaliteit van het onderwijs in beeld gebracht op het moment van het schoolbezoek.

VSO De Zonnehoeck werkt vanaf voorjaar 2019 op basis van een plan van aanpak aan verbetering van de onderwijskwaliteit. Uit dit rapport blijkt dat de school inmiddels de vereiste basiskwaliteit kan bieden. De kwaliteitsgebieden Onderwijsproces en Kwaliteitszorg en ambitie kunnen als voldoende worden beoordeeld, evenals de standaard Sociale en maatschappelijke competenties. Wel is er nog tijd nodig voor de verdere implementatie van de verbeteringen; dit geldt met name voor het didactisch handelen en voor aspecten van de standaard Zicht op ontwikkeling en begeleiding.

Jaap de Jonge,
Senior Adviseur Expertis Onderwijsadviseur

1 Resultaten van de audit

1.1 Onderwijsresultaten

Kwaliteitsaspect	1	2	3
1. De school behaalt met haar leerlingen leerresultaten die tenminste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.			
1.1 De school behaalt met minimaal 75% van de leerlingen aan het eind van de schoolloopbaan het benodigde niveau voor de uitstroombestemming uit het ontwikkelingsperspectief.		X	
1.2 De school waarborgt gedurende en aan het einde van de schoolperiode de kwaliteit van de toetsafname.			X
1.3 De resultaten van de leerlingen voor één of meer andere vakgebieden dan rekenen of taal liggen tenminste op het ambitieniveau van de school.			X
1.4 Ouders worden geïnformeerd over de vorderingen van de leerlingen.		X	
1.5 De school volgt een zorgvuldige procedure bij het bepalen van de vervolgbestemming.		X	
1.6 De school verzamelt en analyseert de gegevens over het vervolg van de loopbaan van haar leerlingen.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

Uit het dashboard van de school kan worden afgeleid dat zowel in 2018 als in 2020 het percentage leerlingen dat uitstroomt conform het ontwikkelingsperspectief zowel boven de 75% - normering inspectie – als boven de 80% - ambitieniveau van de school - ligt. In 2019 is dit niet het geval; in dat jaar stroomt 71% van de leerlingen uit conform het opgestelde ontwikkelingsperspectief. Opmerkelijk is dat zowel in 2018 als in 2019 een substantieel percentage van de leerlingen hoger uitstroomt dan verwacht.

Ook brengt de school in beeld in hoeverre de uitstroom conform het IQ van de leerlingen wordt gerealiseerd.

Het dashboard bevat eveneens gegevens omtrent de bestendiging van de positie van haar leerlingen gedurende twee jaren na de uitstroom. Ook hiervoor heeft de school een eigen ambitie geformuleerd, dat voor de uitgestroomde leerlingen in 2017 deels en voor de uitgestroomde leerlingen in 2018 volledig wordt gerealiseerd.

De school brengt daarnaast de sociaal-emotionele ontwikkeling van haar leerlingen in beeld; daarbij geeft de school aan dat de '90%-norm' door de leerlingen die het bavo-arrangement volgen, niet is gehaald. Bij de leerlingen die het bevo-arrangement volgens is dat wel het geval.

De documentatie van de school maakt niet duidelijk op welke wijze de school de kwaliteit van de toetsafname waarborgt.

Wel wordt de betrokkenheid van de ouders/verzorgers – alsmede die van de leerlingen – nadrukkelijk omschreven (zie ook pag. 13 Samenwerking). Ouders tekenen niet alleen voor akkoord voor wat betreft het ontwikkelingsperspectiefplan, maar worden – evenals de leerlingen zelf - ook betrokken bij het leerlingplan en de evaluaties daarvan.

De paragraaf 'Begeleiding naar uitstroom' (uit de handleiding Zicht op ontwikkeling) maakt duidelijk dat er sprake is van een zorgvuldige procedure bij het bepalen van de vervolgbestemming.

De school brengt (nog) geen resultaten in beeld van andere vakgebieden dan rekenen en taal, gerelateerd aan het ambitieniveau van de school voor wat betreft deze gebieden. Wel kondigt de school aan dat zij zich wil profileren op een of meerdere punten, wanneer alle standaarden uit het onderzoekskader van de inspectie ten minste als voldoende worden gewaardeerd.

1.2 Onderwijsproces

Kwaliteitsaspect	1	2	3
2. De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op hun vervolgbestemming en op de samenleving.			
2.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de fundamentele doelen uit het 'Referentiekader taal en rekenen'.		X	
2.2 Het breed, eigentijds en op de kerndoelen gebaseerd aanbod (zoals opgenomen in het schoolplan) is afgestemd op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie.		X	
2.3 De school heeft een aanbod om sociale vaardigheden te ontwikkelen.		X	
2.4 Het aanbod draagt bij aan de bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			X
3. De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.			
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.		X	
3.2 De school heeft de leerinhouden evenwichtig verdeeld over de leerjaren; de leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken.		X	
4. Het didactisch handelen van de leraren stelt de leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen.			
4.1 De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.		X	
4.2 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.		X	
4.3 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.		X	
4.4 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.		X	
4.5 De leraren geven feedback op het leer- en het ontwikkelingsproces.	X		
4.6 De leraren dragen met behulp van leer- en hulpmiddelen bij aan een uitdagende leeromgeving.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

Het aanbod bestaat zowel uit cognitieve vakken als uit het aanleren van praktische, kunstzinnige, sociale en werknemersvaardigheden.

De kerndoelen zijn leidend voor de gekozen vakken. De gekozen methoden zijn afgestemd op deze kerndoelen. Voor elk arrangement zijn passende middelen en materialen gezocht: een aanbod afgestemd op doelgroep, leeftijd en niveau. 'We hebben voor elk arrangement per domein de leerroute in kaart gebracht. Dat betekent dat we weten op welk moment we aan welke doelen werken, welke methoden en middelen we daarbij inzetten en hoe we differentiëren naar niveau', schrijft de school in de handleiding 'Beredeneerd Aanbod'.

In elk arrangement is één basisroute gekozen voor de koppeling met methoden en de uitwerking van het aanbod voor het betreffende arrangement.

De leerstof uit de methoden is uitgezet over de lesperioden in een globale leerstofjaarplanning. Doelen en opbouw worden nader uitgewerkt.

De school stemt haar aanbod af op haar populatie, door drie hoofdstromen te onderscheiden: het bevo-arrangement (belevingsgerichte vorming), het bavo-arrangement (basisvorming; ten behoeve van het grootste deel van de populatie) en het Kompas-arrangement (een pilot voor leerlingen die graag worden uitgedaagd op het cognitieve vlak, maar speciale begeleiding nodig hebben op sociaal-emotioneel gebied).

Het aanbod wordt in de bovenbouw volledig toegespitst op wat de leerling nodig heeft voor een succesvolle start op de uitstroomplek.

Het aanbod voor actief burgerschap is in de genoemde handleiding buitengewoon summier opgenomen en kan daarom niet worden beoordeeld. Wel werkt de school met een leerlingen-panel. De leerlingen komen ongeveer zes keer in het schooljaar bij elkaar. Bij het panel zijn twee personeelsleden aanwezig.

Schoolbreed zijn afspraken gemaakt over de verdeling van uren over de vakken en leerlijnen. Deze afspraken zijn vastgelegd in een jaarrooster, afgeleide urentabellen op weekbasis en een weekrooster per leeftijdsgroep. In de groepsplanning is de koppeling gemaakt tussen de specifieke leerlingen uit de groep en het leerstofaanbod.

De leraren zetten de onderwijstijd doelgericht in. De lessen worden gegeven conform het groepsrooster en de leraren beschikken over voldoende informatie in de vorm van leerlijnen, methodes en materialen om de dagelijkse lessen doelgericht vorm te kunnen geven. Specialistische ondersteuning en activiteiten die niet ondersteund worden door een leerlijn vinden (zo veel mogelijk) plaats buiten de lessen. De leraren kunnen de geplande lestijd in alle geobserveerde lessen daardoor daadwerkelijk besteden aan het lesdoel. De leraren voorkomen tijdverlies door goed klassenmanagement.

Het didactisch handelen kan overall (dan ook) als voldoende worden beoordeeld. De school geeft aan dat gebruik wordt gemaakt van het directe instructiemodel volgens een bepaalde systematiek. Dit model is in alle lessen min of meer herkenbaar. Wel is er sprake van een viertal verbeterpunten.

In ongeveer een derde deel van de geobserveerde lessen kan het lesdoel scherper worden geformuleerd en gehanteerd. Is er sprake van een procedureel lesdoel – waarbij de leerlingen een bepaalde aanpak, een strategie wordt aangeleerd – of is er sprake van kennisoverdracht en kan er worden gesproken van een feitelijk lesdoel?

Meer duidelijkheid hieromtrent stelt de leraren tevens in staat om betere en meer doelgerichte feedback te geven op de wijze waarop het resultaat tot stand is gekomen en – bij voorkeur samen met de leerlingen – conclusies te formuleren over het leerproces.

Opvallend is verder dat bij de start van de les het activeren van voorkennis in de meeste lessen achterwege blijft. Ook de afronding van de instructie behoeft verbetering: de leraren gaan in onvoldoende mate of het lesdoel is bereikt.

In nagenoeg alle lessen is sprake van een taakgerichte werksfeer. Er is – mede dankzij de inzet van het instructiemodel – sprake van doelmatig klassenmanagement. De lessen verlopen gestructureerd en ordelijk, zodat er sprake is van voorspelbaarheid conform de TEACCH-benadering (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children).

Bovendien worden de leerlingen – eveneens ondersteund door het instructiemodel – actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten: ze zijn actief gericht op leren. Opmerkelijk is dat in de helft van de lessen er zelfs sprake is van een sterke betrokkenheid. Het hebben en expliciet maken van hoge verwachtingen speelt hierbij ongetwijfeld een belangrijke rol. Een knappe prestatie, omdat de school daarmee voldoet aan een cruciale voorwaarde om de leerlingen tot leren te laten komen.

In de praktijklokalen (de keuken, het gymlokaal) kan worden gesproken van een uitdagende leeromgeving, zoals die de school voor ogen staat.

De inrichting van de overige lokalen is sober; dit wordt in een aantal lessen gecompenseerd door het gebruik van aanschouwelijk materiaal.

Overigens is dit item opgenomen in het jaarplan van de school.

1.3 Zicht op ontwikkeling

Kwaliteitsaspect	1	2	3
5 De school stelt een ontwikkelingsperspectief op.			
5.1 De school stelt voor alle leerlingen bij de start van het onderwijs op basis van alle gegevens een passend ontwikkelingsperspectief op, dat sturing geeft aan het plannen en volgen van de ontwikkeling van de leerlingen.		X	
5.2 De school evalueert het ontwikkelingsperspectief – zowel het aanbod als de aanpak - periodiek en past op basis daarvan zo nodig interventies toe.		X	
6 De school volgt en begeleidt de leerlingen zodanig, dat zij een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen.			
6.1 De school verzamelt met een leerling- en onderwijsvolgsysteem systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van de leerlingen.		X	
6.2 Voor taal en rekenen/wiskunde gebeurt dit met behulp van genormeerde toetsen.		X	
7 De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			
7.1 Bovenstaande informatie en analyses daarvan worden gebruikt om het onderwijs af te stemmen op het niveau van de leerling.		X	
7.2 Bovenstaande informatie wordt aan de hand van een cyclische aanpak ook gebruikt om hiaten of voorsprongen te signaleren om te bepalen welke extra ondersteuning, begeleiding of zorg nodig is.	X		
8 De leerlingen die dat nodig blijken te hebben, krijgen extra zorg.			
8.1 Wanneer leerlingen onvoldoende lijken te profiteren van het onderwijs, onderzoekt de school waardoor dit komt en wat nodig is om achterstanden te verhelpen.	X		
8.2 Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is er extra ondersteuning in zowel de cognitieve, de motorische als de sociale ontwikkeling.		X	
8.3 Extra ondersteuning is gericht op het realiseren van het ontwikkelingsperspectief. De school evalueert regelmatig of de extra ondersteuning het gewenste effect heeft en stelt zo nodig bij.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

De school stelt voor al haar leerlingen een ontwikkelingsperspectiefplan op en evalueert de voortgang. Het plan bevat naast de algemene gegevens van de betreffende leerling een actueel beeld van de stand van zaken, het uitstroomniveau en de bijbehorende ondersteuningsbehoeften. De bevorderende en belemmerende factoren die worden genoemd, staan nog te veel op zichzelf. Uit het plan kan daardoor onvoldoende worden opgemaakt in hoeverre en op welke wijze de school profiteert van de bevorderende factoren en in hoeverre en op welke wijze zij erin slaagt de belemmerende factoren te elimineren.

De school maakt niet alleen gebruik van methodegebonden toetsen en observaties, ook methode-onafhankelijke toetsen – ontwikkeld voor leerlingen in het VSO – worden benut om te bepalen of een leerling een gemiddelde, bovengemiddelde of ondergemiddelde ontwikkeling doormaakt. Hierbij ligt de focus niet alleen op de cognitieve ontwikkeling, maar ook op het sociaal-emotioneel functioneren van de leerling.

De evaluatie die in het OPP is opgenomen in de toelichting bij het didactisch functioneringsniveau voor een bepaald domein, is niet altijd logisch opgesteld (met name bij het onderdeel ‘oorzaak’). De interventies die worden genoemd bestaan vervolgens niet altijd uit maatregelen waarvan verwacht mag worden dat zij bijdragen aan het oplossen van de geschetste problematiek. Daartoe zijn diepgaander analyses van de resultaten van de leerlingen vereist, een essentieel onderdeel van opbrengstgericht werken (zoals de school zelf aangeeft).

De door de school gekozen opzet (‘waarneming – analyse – interventie’) kan daarbij behulpzaam zijn, indien deze consequent wordt toegepast (in de handleiding Beredeneerd Aanbod wordt ten onrechte gesuggereerd de mogelijkheden die de methode biedt te volgen) en indien bij de analyse breder gekeken wordt dan alleen naar het functioneren van de leerling. Alleen wanneer breder gekeken wordt (dus ook naar aanbod, tijd en didactisch handelen), leiden dergelijke analyses tot verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.

Op basis van de inschaling van leerlingen op de leerlijnen en op basis van specifieke onderwijs- en begeleidingsbehoeften van leerlingen maken de mentoren elke periode (4) een groepsplan. In dat plan wordt duidelijk op welke wijze wordt gedifferentieerd in aanbod, aanpak en tijd. Het groepsplan is een hulpmiddel voor de mentor om opbrengstgericht en planmatig te werken. Deze afstemming van het onderwijs op ontwikkelingsverschillen tussen leerlingen is als zodanig ook waargenomen tijdens de lesbezoeken.

In het schoolplan rapporteert de school over het tussentijds aanpassen van de ontwikkelingsperspectieven. Geconstateerd wordt dat voor 97% van de leerlingen de uitstroombestemming ‘goed is ingeschat’. Daarnaast is zichtbaar dat voor ruim 90% van de leerlingen dit ook geldt voor de prestaties binnen de verschillende domeinen/leerroutes. Bijstellingen naar boven of naar beneden zijn nauwelijks aan de orde; alleen bij technisch en begrijpend lezen is er bij meer dan resp. 20 en 10 leerlingen sprake van een bijstelling (naar boven).

De Commissie van Begeleiding is het orgaan dat formele besluiten neemt met betrekking tot de aanname van leerlingen, de vaststelling van het OPP, de evaluatie en bijstelling van het uitstroomperspectief, het bieden van extra zorg en het vaststellen en evalueren van individuele handelingsplannen. Vanuit het groepsplan worden de doelen per leerling in het individuele leerlingplan opgenomen. In dit leerlingplan wordt per domein weergegeven aan welke doelen de leerling de komende periode gaat werken.

Een opschaling van de zorg naar zorgniveau 2 (of 3), waartoe een individueel handelingsplan wordt opgesteld, is tijdens deze audit niet waargenomen.

1.4 Samenwerking

Kwaliteitsaspect	1	2	3
9. De school werkt samen met relevante partners om het onderwijs voor haar leerlingen vorm te geven.			
9.1 De school werkt samen met de andere scholen in het samenwerkingsverband passend onderwijs en andere voorzieningen (ketenpartners).		X	
9.2 De school voert overleg met andere scholen en de gemeente om onderwijsachterstanden te bestrijden, integratie te bevorderen, segregatie te voorkomen en over inschrijvingsprocedures.		X	
9.3 De school draagt gegevens over voortijdig schoolverlaters over aan de gemeente.		X	
9.4 Aan het eind van de schoolperiode en bij tussentijds vertrek van leerlingen informeert de school de ouders en het vervolgonderwijs over de ontwikkeling van de betreffende leerlingen.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

In de schoolgids rangschikt de school dit aspect onder haar sterke kanten: ‘Wij werken met verschillende samenwerkingspartners om ons aanbod en onze expertise te vergroten.’ Verderop in deze gids noemt de school ‘samenwerken’ zelfs één van de vier kernwaarden van de school: ‘Onderwijs is teamwerk. Wij voelen ons gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen. Wij gaan met ouders/verzorgers een educatief partnerschap aan, waarbij we hen zoveel mogelijk betrekken bij de schoolse ontwikkeling van hun kind.’

Er wordt een tevredenheidsonderzoek gehouden onder de ouders. Daarbij scoorde de school in 2019 conform de eigen normering.

Het onderzoek onder het personeel scoort in 2020 echter iets onder de norm; de school verklaart dit vanuit de druk die wordt ervaren vanuit de verbeterplannen. Mogelijk is er eveneens een verband met de relatief hoge verzuimcijfers (kortdurend verzuim).

In de handleiding ‘Zicht op ontwikkeling’ werkt de school de samenwerking in de keten nader uit. Daarbij maakt zij onderscheid tussen drie groepen stakeholders: interne stakeholders (betrokkenen binnen de organisatie, bijv. het Autisme Steunpunt), externe stakeholders (betrokkenen buiten de organisatie, bijv. ‘s Heerenloo) en interface stakeholders (een instelling die een specifiek belang heeft, bijv. de gemeente Apeldoorn).

De samenwerking met hen wordt jaarlijks geëvalueerd op actualiteit binnen het Management-Advies-Team.

1.5 Praktijkvorming en stage

Kwaliteitsaspect	1	2	3
10. De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de praktijkvorming zijn doeltreffend.			
10.1 De stage draagt bij aan de geplande leeractiviteiten.		X	
10.2 De school begeleidt de leerlingen bij de voorbereiding en bij de keuze van de stageplek die past bij de uitstroombestemming van de leerling en stelt hiervoor een stage-overeenkomst op (wettelijk verplicht bij uitstroombestemming 'arbeid').		X	
10.3 De begeleiding en beoordeling verlopen op de afgesproken wijze en de school is op de hoogte van het functioneren van de leerlingen op de stageplek.		X	
10.4 Periodiek vindt er overleg plaats tussen organisatie, school en leerling.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

De school heeft ook ten behoeve van de voorbereiding op dagbesteding, arbeid en vervolgonderwijs (inclusief stage) een handleiding opgesteld. De school stelt daarin dat in alle geledingen van onze samenleving onderwijs cq ontwikkeling het startpunt is van succes: 'Het is fascinerend om te zien hoe leerlingen met geringe groeimogelijkheden toch in staat zijn om hun specifieke talent te ontwikkelen en te doen groeien'. De school wijst erop dat leren in de praktijk vaak heel andere kanten van een leerling laat zien dan wanneer zij in een schoolse setting werken.

De visie is dat leerlingen door een binnenschools programma en een extern stageaanbod succeservaringen op doen zodat ze tot een persoonlijke ontwikkeling komen en dat stage moet leiden naar (beschermde) werk, dagbesteding of een vervolgopleiding. De Zonnehoeck heeft twee stagecoördinatoren in dienst.

In het aanbod dat specifiek gericht is op de voorbereiding van de leerlingen op vervolgonderwijs, dagbesteding of arbeid worden vijf programmaonderdelen onderscheiden: praktische arbeidsvaardigheidstraining, praktijkvakken, PA-programma (Personal Assistent) en interne en externe stages. Voor leerlingen die kunnen uitstromen naar loonvormende arbeid biedt de school tevens branchegerichte cursussen of zogeheten Entree-trajecten aan.

Alle programmaonderdelen dragen bij aan de ontwikkeling van doelen uit de leerlijn Voorbereiding op Dagbesteding en Arbeid (VDA), inclusief stage. De werknemersvaardigheden waaraan in alle arrangementen wordt gewerkt zijn gebaseerd op dezelfde leerlijn. De doelen zijn uitgezet in een leerroute en verdeeld over de leerjaren. De doelen worden per leerling aan het begin van het schooljaar vastgesteld en in een checklist opgenomen. Gedurende het hele schooljaar worden ze gescoord door de docent of stagebegeleider. Twee keer per jaar worden alle scores besproken in een leerlingbespreking waar alle disciplines aanwezig zijn t.a.v. de praktische vaardigheden.

Volgens het dashboard is er sprake van tevredenheid bij de stageverleners, zij het dat de vaardigheden van de leerlingen hen soms wat tegenvallen.

Wel is het zo dat 'door het uitgebreide pakket aan cursussen, intensieve begeleiding en goede contacten met het reguliere bedrijfsleven' steeds meer leerlingen uitstromen richting betaald werk. Vanaf 2008 heeft de stagebegeleiding van de Zonnehoek zich nadrukkelijk toegelegd op uitstroom richting het reguliere bedrijf en wordt daarom geprobeerd om met name de arbeidscapaciteiten van de leerlingen te ontwikkelen.

Verder vermeldt het dashboard de gevolgde stages (en aantallen leerlingen) en branchegerichte cursussen.

1.6 Schoolklimaat

Kwaliteitsaspect	1	2	3
11. Schoolleiding en leraren dragen zorg voor een veilige omgeving voor leerlingen.			
11.1 De school draagt zorg voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid.		X	
11.2 De school monitort de veiligheidsbeleving en het welbevinden jaarlijks.		X	
11.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten in en om de school.		X	
11.4 De school heeft een functionaris die het aanspreekpunt is als het gaat om (de coördinatie van het beleid tegen) pesten.		X	
11.5 Het personeel van de school zorgt ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

De school monitort de veiligheidsbeleving en het welbevinden van haar leerlingen. Voor wat betreft de verschillende invalshoeken van veiligheidsbeleving scoort de school in 2019 boven de norm; het ambitieniveau wordt echter nog niet behaald. De jaren ervoor scoorde de school voor sociale veiligheid nog onder de norm.

Het tevredenheidsonderzoek onder de leerlingen scoort in 2019 eveneens boven de norm; het gesprek van de auditor met de leerlingen bevestigt het beeld. Ook hier ligt het ambitieniveau van de school hoger.

De school heeft een veiligheidsplan opgesteld. Er is echter nog geen sprake van een veiligheidsbeleidsplan in termen van schooleigen doelstellingen, evaluaties en beleidsmatige consequenties.

Uit het pestprotocol van de school blijkt dat er sprake is van een coördinator van het beleid tegen pesten, alsmede een aantal contactpersonen met wie de leerlingen contact op kunnen nemen indien er sprake is van pestgedrag. In de schoolgids worden deze personen genoemd ten behoeve van de ouders; zij kunnen bij hen terecht als zij een probleem hebben. Hieruit kan niet worden opgemaakt dat ook leerlingen bij hen terecht kunnen.

Noch de schoolgids, noch de website van de school vermeldt de naam van de coördinator. De website verstrekt op dit punt zelfs geen enkele informatie.

Tijdens de lesobservaties is waargenomen dat de leraren zorgen voor een ontspannen sfeer en voor een respectvolle omgang van de leerlingen met elkaar en met anderen. Ze stimuleren het zelfvertrouwen van de leerlingen, evenals het hebben van aandacht voor elkaar. De leraren stemmen hun orthopedagogisch handelen af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. Er zijn een aantal schoolafspraken opgesteld, die in de schoolgids zijn opgenomen. De leraren zien actief toe op de naleving van deze afspraken.

Ook in fysiek opzicht realiseren de leraren een veilig schoolklimaat.

1.7 Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitsaspect	1	2	3
12. Het bestuur en de school hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.			
12.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		X	
12.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			X
12.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		X	
12.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		X	
12.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		X	
12.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		X	
12.7 De school kent een professionele kwaliteitscultuur.		X	

1: onvoldoende / 2: voldoende / 3: niet te beoordelen

De school heeft een omschrijving van de leerlingenpopulatie opgenomen in (een bijlage bij) het schoolplan. De school gaat niet nader in op – eventuele verschuivingen of accentverschillen binnen - de onderwijsbehoeften van haar leerlingen. De school geeft wel aan op welke wijze zij haar onderwijs afstemt op specifieke leerlingkenmerken door middel van de drie arrangementen, zonder deze kenmerken expliciet te benoemen. Wel wijst de school er herhaaldelijk op dat er bij veel leerlingen sprake is van een disharmonisch profiel.

De school evalueert de resultaten van haar leerlingen door na te gaan welk percentage leerlingen aan het eind van de schoolloopbaan het benodigde niveau voor de uitstroombestemming uit het ontwikkelingsperspectief heeft behaald; dit percentage wordt vergeleken met de norm van de onderwijsinspectie en met de ambitie van de school. De school heeft inmiddels een format ontwikkeld om de resultaten – ook de tussentijdse - verdergaand te analyseren en beleidsmatige conclusies te kunnen trekken. Een uitwerking van dit format is op dit moment nog in ontwikkeling.

Voor wat betreft een belangrijk onderdeel van het onderwijsproces – het pedagogisch-didactisch handelen – is een dergelijke uitwerking reeds beschikbaar. Hieruit blijkt dat de analyse aan kracht zou winnen indien in de eerste kolom de beoogde doelen worden genoemd. Duidelijk is wel dat de school stevig heeft geïnvesteerd in het didactisch handelen en dat er op dit gebied dan ook een aanzienlijke vooruitgang is geboekt. Er zijn ca. 60 lesobservaties uitgevoerd en ook in het Nascholingsplan 2020-2021 komt het didactisch handelen aan de orde (onder meer door eigen filmopnames te bekijken en bespreken).

De handleiding 'Zicht op ontwikkeling' zal in juni 2021 worden geëvalueerd 'op inhoud en actualiteit'; het verdient aanbeveling om ook deze evaluatie doelgericht vorm te geven.

Op basis van een externe audit is de school in het voorjaar van 2019 gestart met een verbeterplan. In dit plan staan een viertal veranderthema's centraal: beredeneerd aanbod, pedagogisch-didactisch handelen, zorgstructuur en kwaliteitszorg. De resultaten van de audit komen overeen met de bevindingen van de onderwijsinspectie in mei 2019.

Rond de vier verbeterthema's zijn actieteams ingericht en actieplannen opgesteld. Na een vliegende start bleek na de zomer van 2019 dat de complexiteit van de veranderthema's en de snelheid van de vernieuwing door de teamleden als zeer belastend werd ervaren. In de periode januari tot en met april 2020 is de schoolverbetering daarom inhoudelijk en procesmatig meer directief aangestuurd door externe begeleiders onder leiding van de eerder aangestelde interim-manager onderwijs. Het aantal studiedagen voor het hele team werd beperkt en daarvoor in de plaats werden met grote regelmaat voortgangsgesprekken gevoerd met de klassenteams. In deze gesprekken kwamen veel zaken naar voren die tot dan toe onder de radar waren gebleven. Eind april zijn rond de vier veranderthema's handleidingen opgesteld waarin de nieuwe situatie ('schoolbeleid') wordt omschreven. April tot december 2020 wordt beschouwd als de implementatiefase; deze fase is nadelig beïnvloed door de corona-crisis. Dit betekent wellicht dat voor deze fase een wat langere periode zal moeten worden uitgetrokken.

In het jaarplan 2020-2021 zijn heldere doelstellingen geformuleerd; er wordt geen onderscheid gemaakt in doelstellingen voor wat betreft een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie.

De school beschikt over een stelsel van kwaliteitszorg. De werkprocessen die zijn verbonden met dit stelsel zijn duidelijk beschreven en bij een leidinggevende belegd. Er is een dashboard ontwikkeld waarop alle kwaliteitsindicatoren en ambities van de school worden weergegeven. Het dashboard wordt twee keer per jaar bijgewerkt en vormt de basis voor 'verantwoording en dialoog' naar bestuur (in de vorm van halfjaarlijkse 'reviewgesprekken'), inspectie, ouders en belanghebbenden. Het analyseren van data op het dashboard behoeft, zoals eerder is opgemerkt, nog de nodige aandacht.

In de schoolgids verantwoordt de school zich uitgebreid voor wat betreft de schoolontwikkeling, overigens zonder de beoordeling van de inspectie te noemen. De verantwoording voor de leeropbrengsten is niet helder.

De doorwerking van het plan van aanpak op de schoolcultuur is duidelijk waarneembaar, dit blijkt met name uit het gesprek met het team over het verbeterproces en hun rol daarin. Het team stelt zich buitengewoon constructief op en realiseert zich dat het nog geen gelopen race is.

Gedurende het gehele traject is veel aandacht besteed aan een kwaliteitscultuur op diverse niveaus. Terecht wordt geconcludeerd dat het kwaliteitsdenken is toegenomen, maar minstens zo terecht is de aanbeveling ('Geef groei de ruimte; tussenstand') dat hier veel aandacht en zorg voor nodig blijft, met name op de genoemde specifieke terreinen.

2 Conclusies en aanbevelingen

Voor wat betreft de eindresultaten voldoet de school zowel in 2018 als in 2020 niet alleen aan de normering van de onderwijsinspectie, maar ook aan de eigen ambities. In 2019 is dit niet het geval. Voor wat betreft de tussentijdse resultaten heeft de school nog geen gegevens beschikbaar. De sociaal-emotionele ontwikkeling verloopt bij de leerlingen die het bevo-arrangement volgen naar wens; dit geldt echter niet voor de leerlingen die het bavo-arrangement volgen.

Het leerstofaanbod is afgestemd op de fundamentele doelen uit het 'Referentiekader taal en rekenen' en is afgestemd op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie. De school heeft de leerinhouden evenwichtig verdeeld over de leerjaren.

Het didactisch handelen kan als voldoende worden beoordeeld. De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijs en leggen over het algemeen duidelijk uit. Er is sprake van een taakgerichte werksfeer en de leerlingen tonen zich actief betrokken.

De school heeft voldoende zicht op de ontwikkeling van haar leerlingen. Wel kan de evaluatie in het ontwikkelingsperspectief meer worden toegespitst op de actuele situatie en kunnen diepgaander analyses beter duidelijk maken welke interventies nodig zijn.

De school werkt samen met verschillende partners om het aanbod te verbeteren en haar expertise te vergroten.

De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de praktijkvorming – deels in de vorm van stages – is goed georganiseerd.

De leerlingen voelen zich veilig op school, hoewel het ambitieniveau van de school nog niet wordt gehaald.

De school beschikt over een stelsel van kwaliteitszorg, dat eventuele risico's zowel voor de school als voor het bestuur tijdig in beeld brengt.

De conclusie van deze audit luidt dan ook dat de school voldoet aan de basiskwaliteit, zoals die wordt omschreven in het Onderzoekskader 2017 voor het toezicht op het vso.

Aanbevolen wordt om de implementatie van de verbeteringen nauwlettend te volgen, te meer daar de school ten gevolge van de coronacrisis daar minder tijd voor heeft gehad dan gepland. Daarbij moet vooral worden gedacht aan

- het didactisch handelen,
- het monitoren van de tussentijdse resultaten,
- het gericht bieden van extra zorg dan wel ondersteuning op basis van analyses van de resultaten van de betreffende leerlingen,
- het nader invulling geven aan het veiligheidsbeleid.